

مسعود بزشکیان، نماینده چند دوره مجلس، در تشریح اوضاع اقتصادی کشور تأکید کرد

دست از بگومگوی داخلی برداریم

شرق: اقتصاد کشور شرایط مطلوبی ندارد و همه منتظرند در صورت احتمال توافق برجام، اقتصاد جانی تازه بگیرد. البته تیم ریسیی تا پیش از اینکه به قدرت برسد وعده داده بود در صورت پیروزی، مشکلات اقتصادی به‌نوعی در راستای حل مشکلات مردم برطرف شود و شرایط معیشتی کشور به نقطه بهینه‌ای برسد اما هنوز متأسفانه این اتفاق رخ نداده است! مجلس هم که اوایل کار از قشر آسیب‌پذیر و حل مشکلات اقتصادی سخن می‌گفت، اگر چه مدتی چند وزیر را تهدید کرد که اگر عملکرد قابل دفاعی از خود نشان ندهند آنها را استیضاح می‌کند، اما با گذشت زمان وزیری را استیضاح نکرد. البته در برخی مواقع نمایندگان تذکراتی می‌دهند و هشدارهایی را چاشنی کار می‌کنند که به نظر نمی‌رسد این تذکرها چندان جدی باشند. ازاین‌رو نظر مسعود بزشکیان، نماینده مجلس یازدهم و نایب‌رئیس مجلس دهم را جویا شدیم. این نماینده چند دوره مجلس که سابقه وزیر بهداشتی دولت اصلاحات را هم در پرونده خود دارد، در گفت‌وگو با «شرق» درباره لازمه وحدت داخلی، کاهش قدرت

خرید مردم و تشدید مشکلات اقتصادی صحبت کرد. گفتنی است بزشکیان از مخالفان استیضاح وزرا است و اعتقاد دارد با استیضاح یک وزیر، نفر بعدی قوی‌تر از وزیر قبلی نخواهد بود. سخنان بزشکیان را در ادامه می‌خوانید.
◆ رئیس‌ی قبل از انتخابات ریاست‌جمهوری اعتقاد داشت در صورت پیروزی مشکلات اقتصادی و معیشتی کشور را حل می‌کند، اما این وعده‌ها در حد شعار ماند و کاینه او توانست به وعده‌هایش عمل کند. نظر شما دراین‌باره چیست؟
صرف‌نظر از مباحث سیاسی، بارها توصیه کرده‌ام برای به‌نتیجه‌رسیدن باید وحدت داخلی را افزایش دهیم و اختلاف‌ها را کم کنیم. هرچقدر اختلاف‌های ادلی افزایش یابد، قدرت حاکمیت کاهش می‌یابد و شرایط شکننده می‌شود. بنابراین باید ارتباط و اجماع داخلی را افزایش دهیم و دست از بگومگو با یکدیگر برداریم. متأسفانه ما هم در روابط داخلی و هم روابط خارجی مشکلات زیادی داریم و با دیگران سازگار نیستیم، اما باید علاوه بر رفع مشکلات داخلی، به فکر تشدید روابط خارجی و ارتباط با دنیا باشیم و

«شرق» از مداوم فضای مثبت در ایران و نگرانی‌ها از بدعهدی دوباره آمریکایی‌ها گزارش می‌دهد

بهارستان در مسیر توافق

خروجی فضای سیاسی و نیز نگاه دولت رئیسی حکایت از آن دارد که تهران به شکل جدی در مسیر احیای برجام گام برداشته است. از آن طرف هنوز هم طیف مخالف برجام داخل کشور همسو با جریان مشابه در خارج تا آخرین لحظه به تلاش‌های خود در راستای تخریب مذاکرات و حاصل‌نشدن توافق، ادامه می‌دهد. در این زمینه حتی خواهان کلیدزدن استیضاح حسین امیرعبداللهیان به دلیل احیای برجام نیز هستند. با وجود این آنچه در ۴۸ ساعت گذشته دیده و شنیده شد، مبین آن است که تهران تصمیمش را گرفته است. در همین راستا حشمت‌الله فلاحت‌پیشه در گفت‌وگویی که با ایسنا داشت، گفت: «در جریان این دور از مذاکرات احیای برجام مواضع طرفین مذاکره‌کننده به یکدیگر بیش از گذشته نزدیک شده است. شاید بتوان گفت در طول یک‌سال و نیم گذشته تا این حد مواضع طرفین به یکدیگر نزدیک نبوده است. مسائل مربوط به ایران و آژانس به گونه‌ای است که با عزم سیاسی می‌توان همراه با احیای برجام آن را حل‌وفصل کرد. درحال حاضر روند مذاکرات و تلاش‌ها برای احیای برجام به مرحله برگشت‌ناپذیری رسیده است. در این شرایط اسرائیل هم نمی‌تواند مانع حصول توافق شود و به سود طرفین مذاکره‌کننده است که این توافق هرچه زودتر امضا شود و پرونده بازی در این زمینه باقی گذاشته نشود». این فضای مثبتی که رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی کشور در مجلس دهم به آن اشاره دارد، علاوه بر توافق هسته‌ای تا مرز آمادگی تهران برای اجرای فوری توافق با آمریکا درباره تبادل زندانیان نیز پیش رفته است. این ادعایی بود که ناصر کنعانی، سخنگوی وزارت امور خارجه، دیروز در پاسخ به سؤال خبرنگاران عنوان کرد.

جلساتی معنادار

دیروز مجلس شورای اسلامی جلسه‌ای غیرعلنی و مهم درخصوص برجام داشت. بهارستان میزبان علی شمخانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی، حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه، باقری‌کنی، رئیس تیم مذاکره‌کننده و محمد اسلامی، رئیس سازمان انرژی اتمی بود. البته یک روز قبل‌تر از آن (سه‌شنبه)، مشابه همین جلسه از طرف کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس با حضور افراد نام‌برده برگزار شد. شاید مهم‌ترین خروجی این دو جلسه را بتوان از زبان ابوالفضل عمویی شنید. سخنگوی کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس یازدهم در جمع خبرنگاران در توضیح جلسه غیرعلنی دیروز مجلس درباره مذاکرات هسته‌ای گفت: «در مسیر توافق هستیم، اما هنوز به توافق نرسیده‌ایم. هرچند فاصله چندانی نداریم ولی اگر اراده جدی وجود داشته باشد، خیلی سریع این اتفاق را شاهدیم». عباس مقتدایی، نایب‌رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس نیز درباره نتایج این جلسات گفت:

«ایران تصمیم سیاسی خود را گرفته و این آمریکا است که باید تصمیم سیاسی خود را بگیرد که آیا بنا دارند منافع ملت ایران را به‌طور کامل ببیزدند یا اینکه مانند قبل می‌خواهند پیمان‌شکنی کنند». محمدتقی نقدعلی، دیگر نماینده مجلس، درخصوص جزئیات جلسه غیرعلنی دیروز تشریح کرد: «در این جلسه به صورت اجمالی برخی از مطالب موجود در پاسخ ایران

ایسن ربطی به این دولت و آن دولت ندارد و منافع ملی ایجاب می‌کند این تپور عمل کنیم.

◆ نظرتان درباره شرایط فعلی اقتصادی کشور چیست؟

روزبه‌روز شرایط اقتصادی جامعه در حال بدترشدن است. مردم قدرت خریدشان کاهش یافته و نسبت به قبل سفره‌هایشان خالی‌تر و بی‌رنگ‌تر شده است. مشکلات اجتماعی افزایش داشته و امیدواریم دولت فعلی بتواند مشکلات را کنترل کرده و جلوی تشدید آن را بگیرد.

◆ قبول دارید اخیراً بُعد نظارتی مجلس نسبت به قبل ضعیف‌تر شده است؟ تا پیش از این نمایندگان درباره عملکرد وزرا حساس بودند و استیضاح چند وزیر ضعیف را هم کلید زدند، اما مدتی است این هیجان فروکش کرده و دیگر خبری از نظارت مجلس و پیگیری استیضاح‌ها نیست.

من معتقدم با استیضاح وزرا مشکلات کشور حل نمی‌شود. شما یک تیم فوتبال دارید که برای مسابقه آماده می‌کنید و به‌عنوان مربی بهترین بازیکنانتان

است تا در صورت خروج دولت آتی آمریکا از توافق، بهایی پرداخت شود». این گفته‌ها واکنش‌هایی را در پی داشت. ازجمله تویت دیاکو حسینی، کارشناس ارشد سیاست بین‌الملل که نوشت: «CNN: ایران خواستار دریافت گرامت در صورت خروج آمریکا از برجام شده! معلوم نیست چگونه قرار است از کشور خارج‌شده از توافق بخواهیم به بند مربوط به غرامت پایبند بماند. سخت می‌توان باور کرد که این تعارض را ندیده باشند؛ مگر آنکه بپذیریم گنجاندن گرامت در متن توافق مصرف داخلی دارد».

این مسائل سبب شد تا محمد مرندی دوباره دست به تویت شود. مشاور تیم مذاکره ایران در حساب توئیتر خود نوشت: «ایران می‌خواهد مطمئن شود که اگر رئیس‌جمهور فعلی با آینده آمریکا از توافق خارج شد، آمریکا تاوانش را بدهد. این بهترین راه برای محافظت از یک توافق است. اگر آمریکا مجبور نباشد برای زیر پا گذاشتن یا خروج از توافق در آینده هزینه بدهد، تاریخ دوباره خودش را تکرار می‌کند».

برجام، برجام است؟

هرچند دولت رئیسی و جریان سیاسی و رسانه‌ای حامی‌اش در توجیه حصول توافق احتمالی سعی دارند این‌گونه القا کنند که برجام کنونی با آنچه در دولت روحانی صورت گرفت، تفاوتی اساسی دارد، اما غلامرضا تاجگردون در تویتی با هشتگ‌های برجام و مجلس به نکته‌ای کلیدی اشاره کرد که می‌تواند شکست این تلاش‌ها را نشان دهد. نماینده کجساران در مجلس دهم نوشت: «یک سؤال اساسی؛ برجام قبلی را مجلس تصویب کرده بود. آیا این برجام را نیاز نیست مجلس تصویب کند، یا همان برجام است؟ نتیجه…».

البته پیش از تاجگردون، حسین امیرعبداللهیان دوشنبه جاری گفته بود: «هفته پیش در بین نمایندگان حضور پیدا کردم و تعدادی از آنها گفتند که پیش‌نویس توافق را دیده‌اند و به آن ایراداتی دارند. من نیز می‌گویم که اگر فردا به توافق رسیدیم، اگر کسی بخواهد موشکافی کند، حتما در متنی که نوشته شده ایراداتی وجود دارد و این‌ ایراد به این موضوع برمی‌گردد که بالاخره طرف مقابل نیز مطالبات و ملاحظاتی دارد». این جملات شاید اعترافی به این واقعیت باشد که توافق این دولت

نه‌تنها به گفته کیهان «توافق قوی جدید» نیست، بلکه به‌مراتب شکننده‌تر و ضعیف‌تر از برجام ۲۰۱۵ باشد. باین‌حال، به دلیل منافع ملی باید از هرگونه تلاش سیاسی و دیپلماتیک برای مذاکره، احیای برجام و لغو تحریم‌ها حمایت کرد؛ ولو آنکه طرف مقابل ۱۶ ماه کشور را دچار خسراتی جدی کرد تا به این توافق شکننده دست پیدا کند.

برای برجام ایجاد کرد. این ادعا در پی آن مطرح شد که سی‌ان‌ان به نقل از منابع آگاه عنوان کرد: «ایران رفع تحریم‌ها، تضمین‌ها و تعاملات و مبادلات بانکی بود».

حاشیه‌ای جدید به نام غرامت

مطرح‌شدن مسئله «غرامت» هم از آن دست نکاتی بود که در ۲۴ ساعت گذشته حواشی جدیدی را

بولتسون، پمپئو، ری تکیه و… بیشتر در چارچوب تقابل با جمهوری اسلامی ایران به این موج پیوسته‌اند. در این میان ناراضیاتی‌های فزاینده در یکی، دو دهه گذشته در داخل کشور نیز بی‌تر مناسی برای پذیرش روایت‌های جایگزین فراهم کرده است. در نتیجه، آنچه به حاشیه رفته، تاریخ‌نگاری مستند و آکادمیک و برکنار از اغراض سیاسی در رابطه با این تحول مهم است.

باین‌حال، آنچه موجب دلگرمی است، وجود منابع تاریخی معتبر، اعم از کتاب‌ها، خاطرات، رسانه‌های آن دوره و به‌ویژه اسناد دوایر دولتی آمریکاست که امکان پژوهش‌های بیشتر و تکمیل پژوهش‌های پیشین در مورد واقعیت حوادث در ۲۸ مرداد ۳۲ و زمینه‌سازی‌های منتهی به آن را فراهم کرده است. مشکل این است که اسناد جدیدتر کمتر مورد بررسی کارشناسانه و آکادمیک قرار گرفته و امکان دسترسی عموم مردم به آنها کمتر فراهم بوده است. گزارش داخلی سیا که توسط دونالد ولبر، عضو سیا و طراح کودتا، در مارس ۱۹۵۴ نوشته شد و اول بار در ۱۶ آوریل ۲۰۰۰ توسط نیویورک‌تایمز منتشر شد، حاوی یک جمع‌بندی اجمالی در مورد نحوه انجام کودتاست که عمق و گستره نقش سیا، ازجمله در هماهنگ‌کردن عناصر داخلی کودتا را نشان می‌دهد. این گزارش سرِفصل‌های مختلفی دارد که در یکی از آنها ذیل عنوان «طرح عملیاتی برای کودتا»، نحوه سازماندهی کودتا را توضیح می‌دهد. این بخش حاوی اشاراتی به ضعف‌های تیمسار زاهدی، طرح‌های افسران ایرانی که «به نحو رقت‌آوری احمقانه بود» و نهایتاً اقدام سیا به دادن نقش تعیین‌کننده در بُعد عملیاتی به جورج کارول هلیقه ارشدری زاهدی که هدف عمده‌اش تطهیر نام در و یکی از خروجی‌هایش کتاب داریوش یابندر بود) انجام شده است. برخی عناصر تندرو در آمریکا نیز مانند جان

را برای مسابقه به زمین می‌فرستید. در صورت تعویض یار اصلی، نفر دوم تعویضی از نفر اصلی قوی‌تر نیست و این تیم ذخیره‌های مشخصی دارد. در نتیجه در تعویض، فرد ضعیف‌تر جایگزین می‌شود. بنابراین طبق تجربه در استیضاح‌هایی که تاکنون وجود داشته به یاد ندارم تاکنون استیضاحی کرده باشیم که یکی بهتر و قوی‌تر از نفر قبلی جایگزین شده باشد.

اخبار برگزیده

رونمایی از روزنوشت‌های سال ۷۸ آیت‌الله‌هاشمی‌رفسنجانی

روایتگری که جلوی تحریف تاریخ انقلاب را گرفت

هم‌زمان با ۲۵ مرداد، سالروز پیروزی ایران در جنگ تحمیلی، از تازه‌ترین جلد از روزنوشت آیت‌الله‌هاشمی‌رفسنجانی رونمایی شد. این شماره از خاطرات با عنوان «حضور و انصراف»، به حوادث روزها و ماه‌های سال ۱۳۷۸ مربوط است. در مراسمی که سه‌شنبه در خانه‌موزه آیت‌الله‌هاشمی‌رفسنجانی برگزار شد، محسن‌هاشمی، وصی این مرحوم، میزبان اسحاق جهانگیری، محمد عظیم‌نفر، مرتضی الویری، حسین علایی، رضا ام‌راللهی، بیروز حاج‌ی و مجدجواد حق‌شناس بود و غلامعلی رجایی، غلامحسین کرباسچی، علی مطهری و صالحی‌امیری سخنرانی کردند.

محسن‌هاشمی در این مراسم، با اشاره به مداوم انتشار روزنوشت‌های‌هاشمی گفت: ایشان تا یک روز قبل از فوت هم خاطرات‌شان را نوشته‌اند. در مجموع ۳۶ دفترچه در اختیار داریم. طبق خواسته خود ایشان هر سال یک دفتر منتشر می‌شود که این امر هم برای بهتر خوانده‌شدن این کتاب‌هاست و هم به این دلیل است که ممیزی رسمی برای آن در مورد برخی اشخاص و موارد به شکل حداقلی صورت گیرد و کتاب‌ها با حداقل ممیزی به نشر سپرده شود. او با اشاره به حواشی پیش‌آمده برای کتاب خاطرات سال ۷۸ افزود: بعد از ۲۰ سال برای اولین بار بود که ممیزی رسمی در مورد این کتاب اتفاق افتاد. در ملاقاتی که با آقای رئیسی داشتم، گفتم و در سایت درج کرده‌اند که چه قسمتی از این کتاب ممیزی شده است و در این صورت ممیزی معنای خود را از دست می‌دهد. به نظرم می‌شد با تدبیر بهتری این کار را انجام داد. به آقای رئیسی هم گفتم که خوب است با تدبیر شما این مشکل حل شود. الان هم مشغول آماده‌سازی خاطرات سال ۷۹ هستیم. غلامعلی رجایی، مشاور مرحوم‌هاشمی‌رفسنجانی نیز در این مراسم با اشاره به حوادث سیاسی سال ۷۸، ازجمله بازداشت غلامحسین کرباسچی، قتل‌های زنجیره‌ای، حمله به کوی دانشگاه، ترور حجابیان، خودکشی سعید امامی، استیضاح وزیر ارشاد آقای مهاجرانی و… گفت: سال ۷۸ چالش‌های دولت و حاکمیت است و قاعدا کار‌هاشمی را سخت می‌کرد که تلطیف فضا را ایجاد کند. یکی از روش‌های‌هاشمی «غیرمستقیم‌گویی» است. به نظر من آقای‌هاشمی در این قضیه مهارت خاصی داشت که گاهی در ابهام، ایهام و لاف‌ها سخن بگوید. رجایی تأکید کرد: آقای‌هاشمی آدمی بود که دست بگیر نداشت و خیلی مایل به کمک به خودشان نبود و حتی در انتخابات می‌گفت من نیاز به تبلیغات و سفر استانی ندارم. گفتیم اگر به سفر استانی نروید، یک عده می‌گویند شما تهران‌نشین هستید. گفت در چند دهه مردم من را شناسخته‌اند. او یادآور شد: برجستگی شخصیت آقای‌هاشمی «وفاداری» بود. یکی از کارهای ایشان این بود که مدیران قبلی خودش را هر سال به افطار دعوت می‌کرد. البته عده‌ای نمی‌آمدند؛ چون بودن با ایشان هزینه داشت. عده‌ای وارد عرصه انتخابات شدند و از ایشان فاصله گرفتند، اما بعینه شاهد بودم در اوج اینکه مهدی را به زندان بردند، وفاداری ایشان زبان‌باز بود.

غلامحسین کرباسچی نیز در ادامه این مراسم در سخنانش، خاطرات آیت‌الله‌هاشمی را به نوعی وصیت‌نامه ایشان خواند و گفت: وصیت‌نامه‌ای که او بر جای گذاشته، با دیگر وصیت‌نامه‌ها متفاوت است و مانند گنجینه‌ای گران‌بها نزد ما و خواندند باقی خواهد ماند. کرباسچی کتاب خاطرات آقای‌هاشمی را دارای ویژگی‌هایی دانست و توضیح داد: اولاً، یک سرمایه ماندنی از تاریخ انقلاب، دفاع مقدس و پس از جنگ است که ارزش تاریخی، علمی و تحقیقی فراوان دارد و ثانیاً، این کتاب رهنمود و سرمشققی است که می‌تواند مورد استفاده و توجه همه مسئولان کشور و همچنین همه علاقه‌مندان ایشان قرار گیرد. عضو حزب کارگزاران سازندگی افزود: خاطرات آقای‌هاشمی یک وصیت‌نامه متفاوت از همه وصیت‌نامه‌های مرسوم است. این روزنوشت‌ها ما را وارد جزئیات زندگی و عملکرد فردی، اجتماعی و سیاسی ایشان می‌کند که بسیار ماندنی خواهد بود. کرباسچی با این جملات سخنانش را پایان داد: این خاطرات به نظر مبتنی بر نگاه آیت‌الله‌هاشمی به مذاکره، مکاتبه، ملاقات و تعامل دوستانه با دنیا خیلی کارها می‌نماید. آقای‌هاشمی نگاه ویژه‌ای نزدیک به فخررازی و مرحوم سیدمصطفی خمینی است که هدایت را اختیاری می‌دانند و جبر و زور را در آن بی‌اثر و حتی دارای اثر عکس می‌دانند. علی مطهری نیز در این مراسم با اشاره به روابط آیت‌الله‌هاشمی با شهید مطهری گفت: من معتقدم بعد از شهید مطهری و آیت‌الله منتظری که دو شاگرد نزدیک امام بودند، تنها کسی که می‌توانست با امام صریح صحبت کند، آقای‌هاشمی بود. او افزود: از روش آقای‌هاشمی چند درس می‌توانیم بگیریم؛ یکی اینکه با مذاکره، مکاتبه، ملاقات و تعامل دوستانه با دنیا خیلی کارها می‌نماید انجام داد. مکاتبات آقای‌هاشمی‌رفسنجانی با صدام‌حسین نشان می‌دهد روی کسی مثل او هم می‌توان اثر گذاشت و او هم در نهایت یک انسان است؛ هرچند از انسانیت خود بسیار دور شده باشد. ارتباطی که ایشان با عربستان سعودی برای ما ایجاد کرد و با پادشاه عربستان مذاکراتی کرد تا قبرستان بقیع هم برای زیارت باز شود، از دیگر نمونه‌های این امر است. امروز هم می‌توانیم این کارها را انجام بدهیم، ولی دنبال‌ش نمی‌رویم.

نایب‌رئیس سابق مجلس شورای اسلامی تأکید کرد: ایشان این راه را حفظ کرد که با حفظ احترام نظام و ولی‌فقیه نظرات را بیان کرد و شاید شاخص‌ترین اظهارنظر ایشان در خطبه ۲۶ خرداد ۸۸ بود و این راه را باز کردند که اصل ولایت فقیه منافاتی با آزادی بیان ندارد. مطهری تأکید کرد: امروز متأسفانه درست عمل نمی‌کنیم و افرادی را صرف اظهارنظر بازداشت و محاکمه می‌کنیم؛ درحالی‌که سیره امیرالمؤمنین (ع) این است که تا وقتی دست به سلاح نبرده‌اند، نباید با آنها مقابله کرد. مگر باید همه مخالفان را بازداشت کنیم؟! تا زمانی که دست به اقدامی نزده، باید آزاد باشد.